

SCIENCE AND
EDUCATION **FOR**
SUSTAINABLE
LIFE

Minskad övergödning kräver kunskap från källa till hav

Lars Sonesten, institutionen för vatten och miljö

Östersjön är ett övergött innanhav På 1960-1980-talen så var det våra insjöar

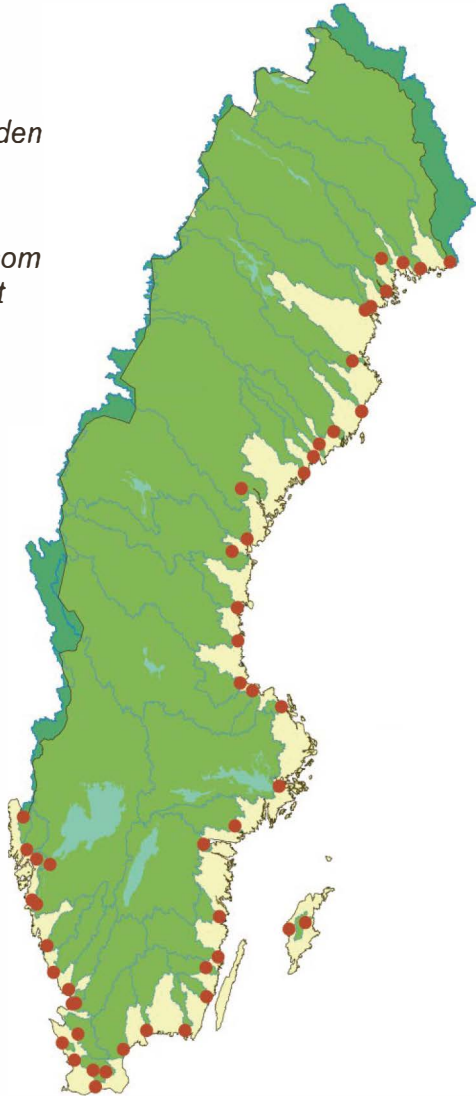
Flodmynningsprogrammet

- Nationell miljöövervakning i större vattendrag
- Ca 82 procent av Sveriges yta övervakas
- Ca 85-90 procent av vattenflödet ut till havet
- Vanligen övervakas 90-95 procent av varje enskilt avrinningsområde
- Vissa undantag som Rönne å $\approx$ 50 procent

Övervakade områden används för att uppskatta belastning från oövervakade

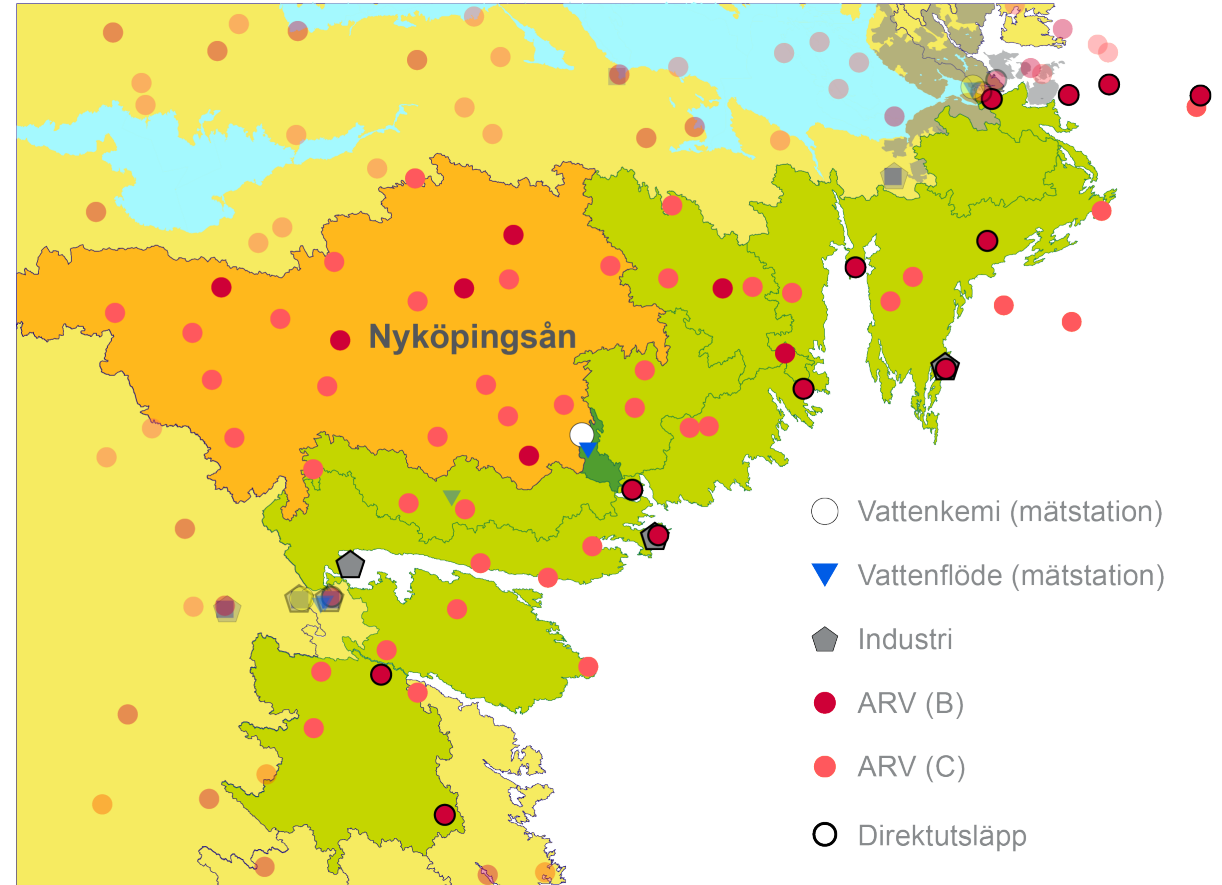
- Delar av avrinningsområden utanför Sveriges gräns
- Övervakade områden
- Oövervakade områden inom flodmynningsprogrammet
- Flodmynningsstationer (utloppen av övervakade vattendrag)

Övervakade områden används för att uppskatta belastning från oövervakade

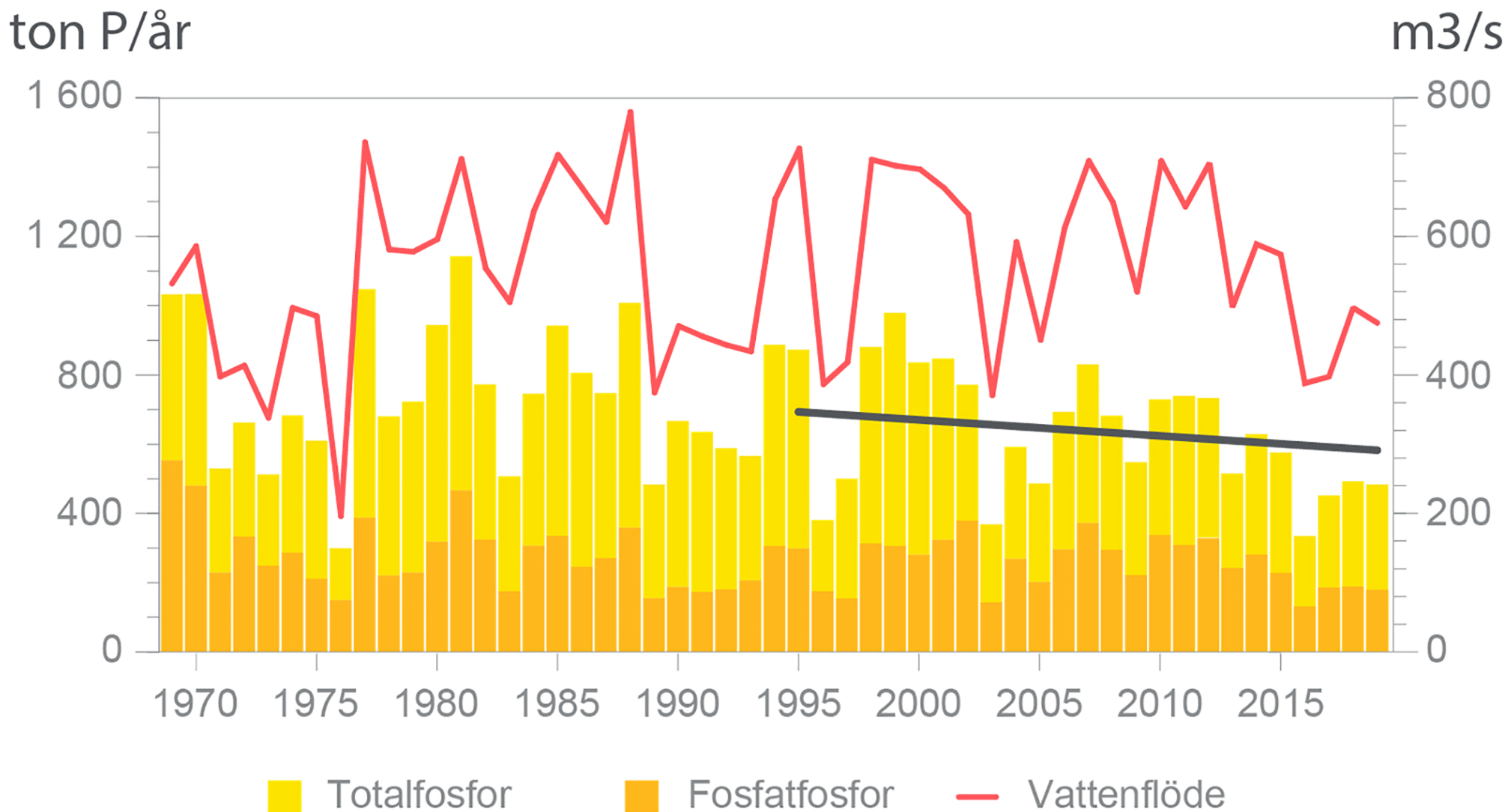

Flodmynningsstationer – övervakning i större vattendrags mynningar i havet

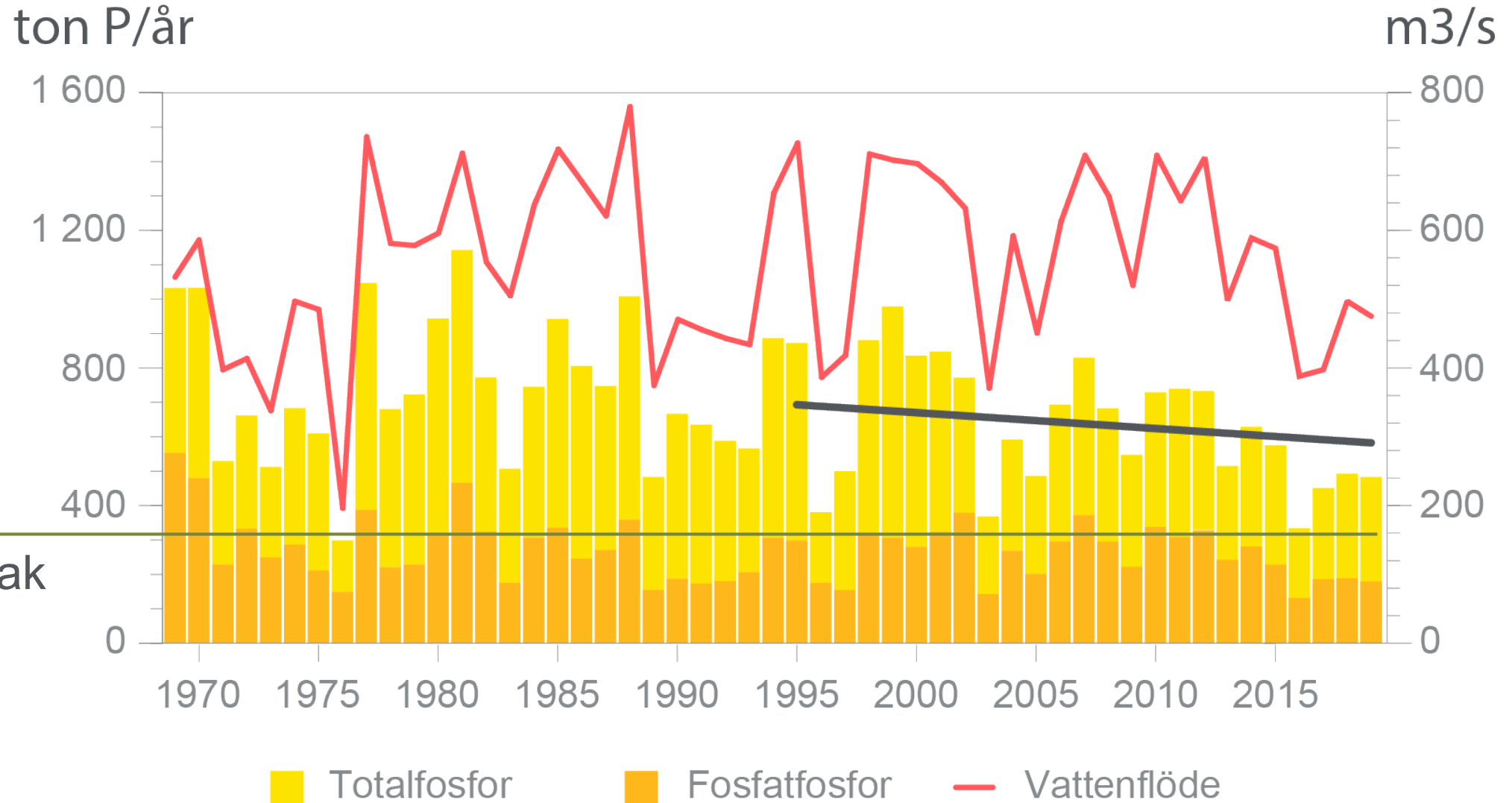

Nyköpingsån används för att uppskatta belastningen från närliggande kustområden

Sveriges fosforbelastning till Egentliga Östersjön 1969-2019

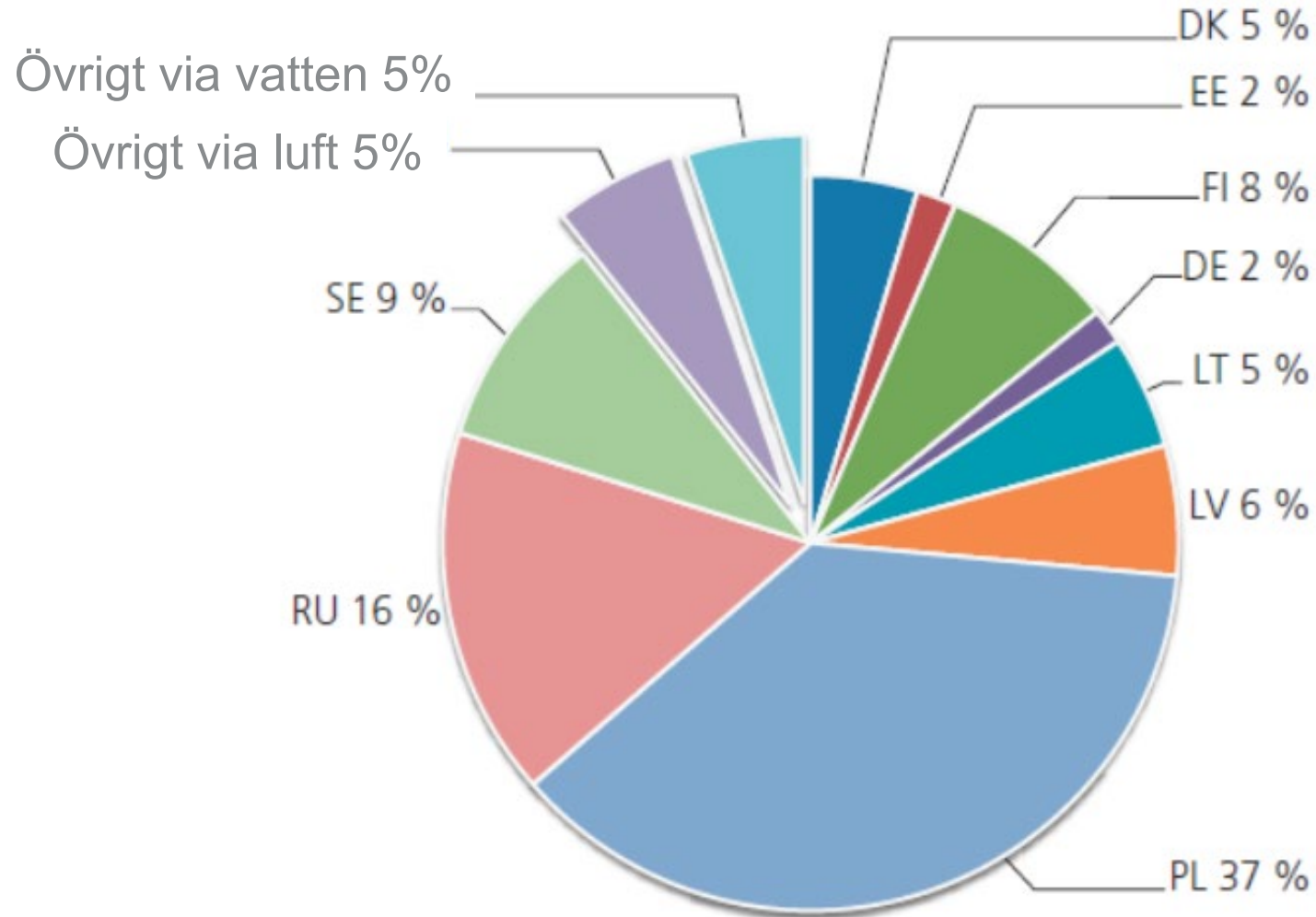
Sveriges fosforbelastning till Egentliga Östersjön 1969-2019

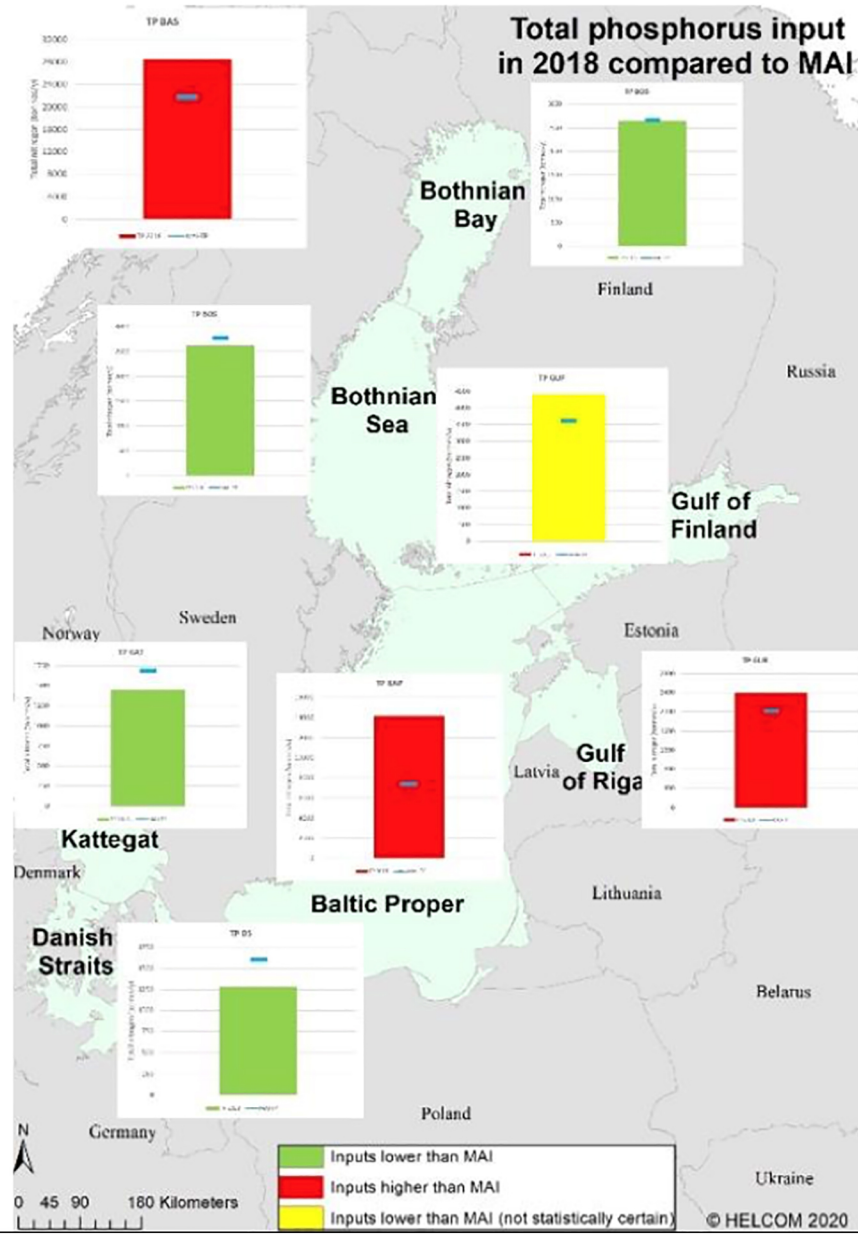

Tillförseln av kväve och fosfor från olika källor (2017)

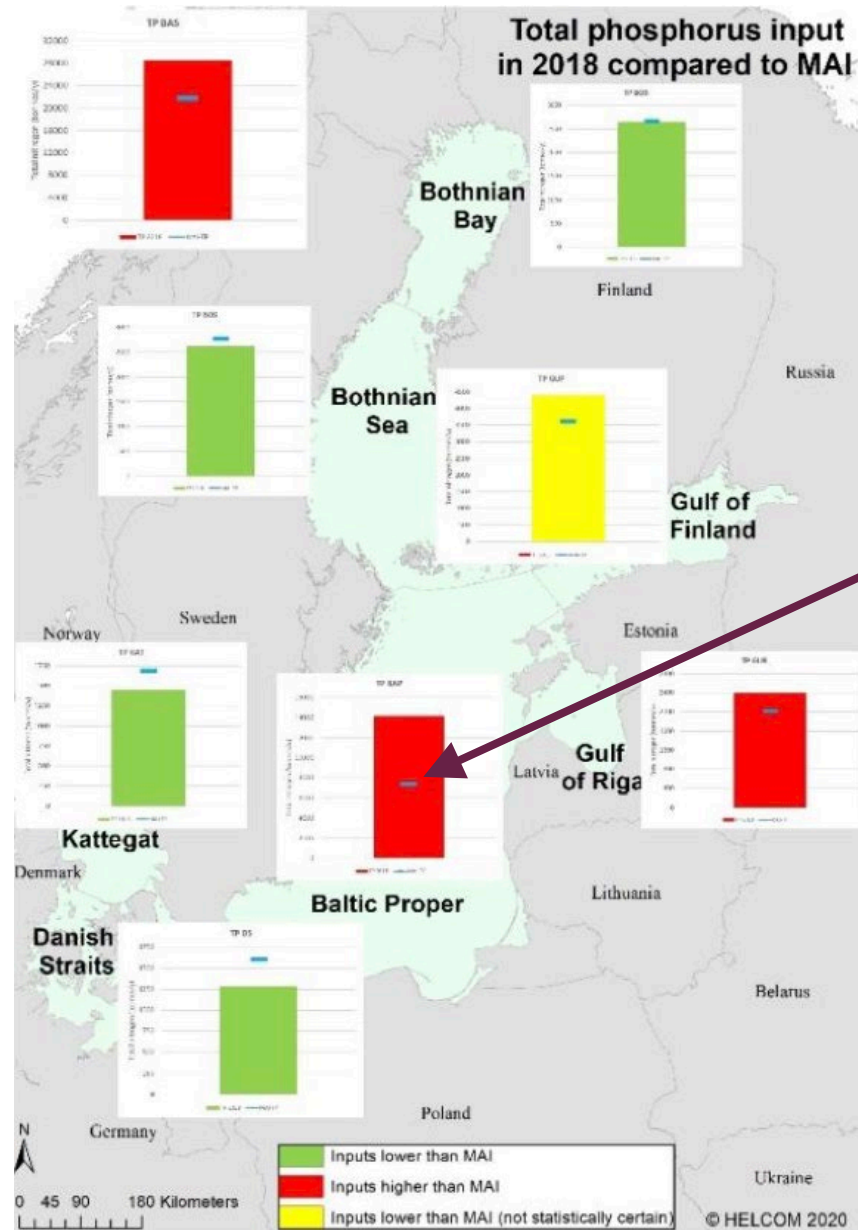
Fosfor 38 300 ton/år

Maximum Allowable Inputs (MAI) – Fosfor 2018

Maximum Allowable Inputs (MAI) – Fosfor 2018

Egentliga Östersjön
 Belastningstak 7 360 ton/år
 Belastning 13 600 ton (2018)

Sveriges åtaganden enligt Baltic Sea Action Plan

Område	Vatten- buren (1997- 2003)	Reduktion	Mål	Atm.dep. (1997-2003)	Reduktion	Mål
--------	----------------------------------	-----------	-----	-------------------------	-----------	-----

Kväve

Eg.Östersjön	31 400	-6 675	24 725	7 900	-1 680	6 220
Finska viken	–	–	–	565	-65	500
Kattegatt	34 000	-805	33 195	940	-25	915
TOTALT	73 300	-7 480	65 820	9 405	-1 770	7 635

Fosfor

Eg.Östersjön	843	-535	308	–	–	–
--------------	-----	------	-----	---	---	---

Varifrån kommer fosfor?

Total fosforbelastning ton/år

Havsbassäng	Inland	Punktkällor
Bottenviken	580	60
Bottenhavet	920	120
Eg. Östersjön	690	100
Öresund	60	20
Kattegatt	570	50
Skagerrak	130	10
Totalt	2940	360

Total belastning inklusive naturlig bakgrund

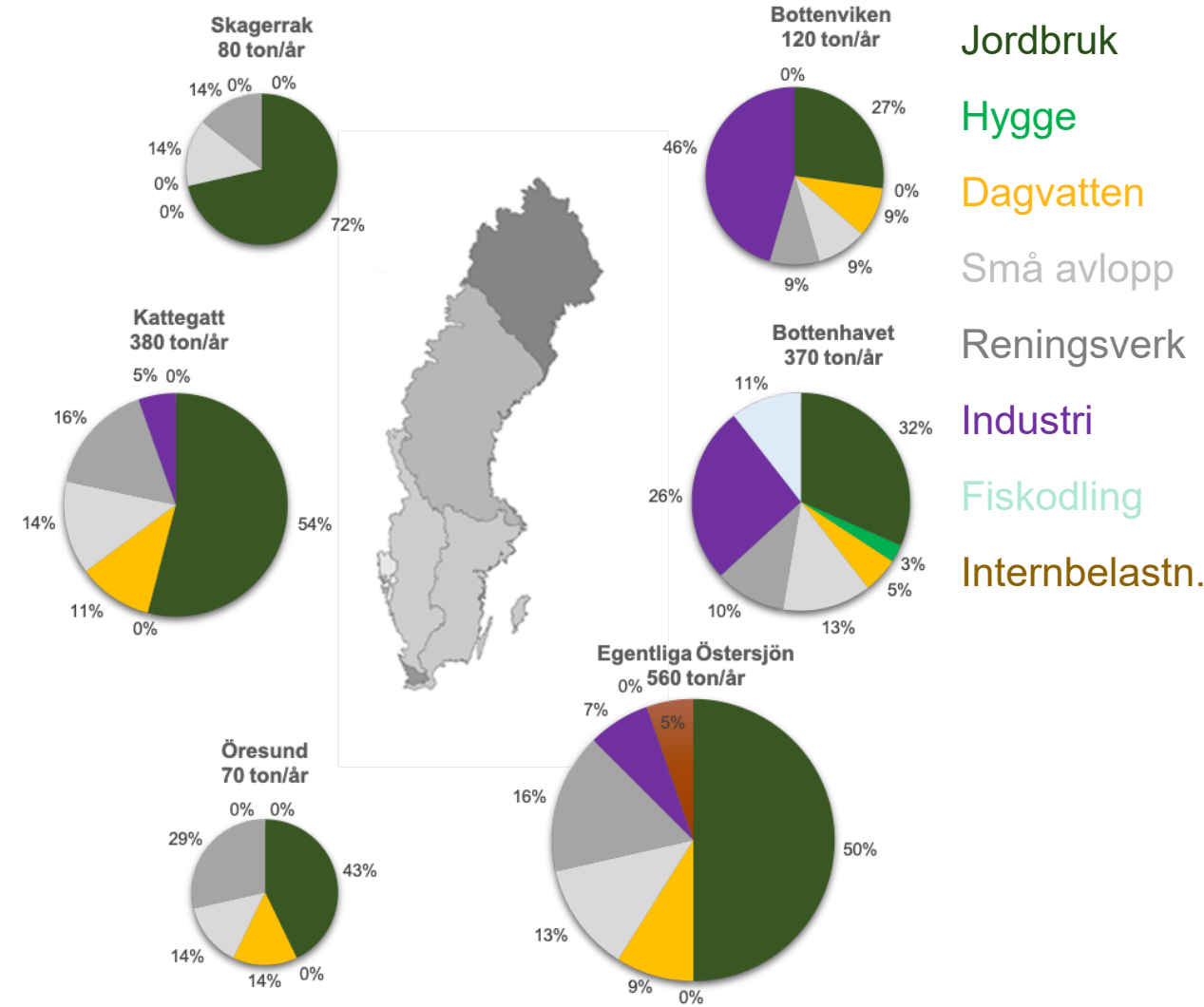
Varifrån kommer fosfor?

Mänskligt orsakad belastning

Total fosforbelastning ton/år

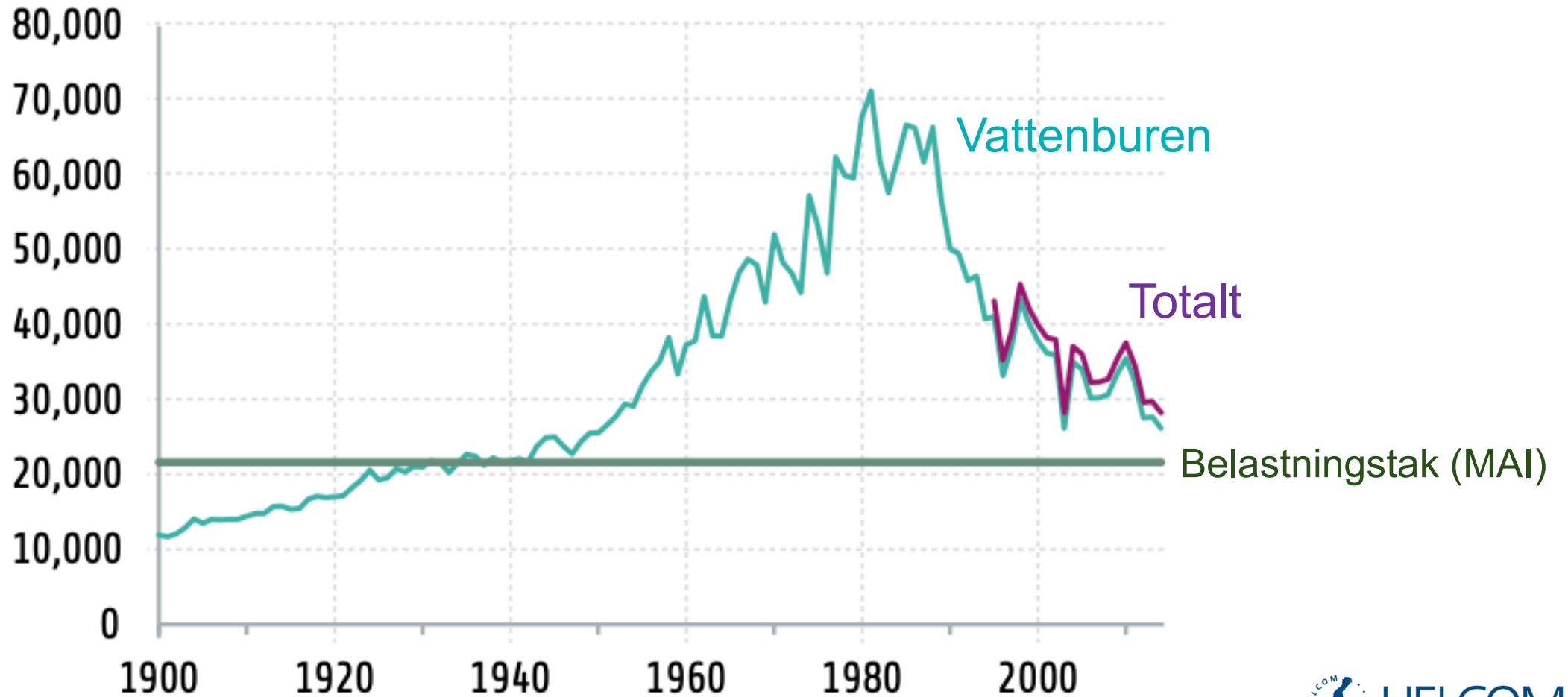
Havsbassäng	Inland	Punktkällor
Bottenviken	580	60
Bottenhavet	920	120
Eg. Östersjön	690	100
Öresund	60	20
Kattegatt	570	50
Skagerrak	130	10
Totalt	2940	360

Total belastning inklusive naturlig bakgrund

Tillförseln av fosfor till Östersjön 1900-2014

Ton P/år

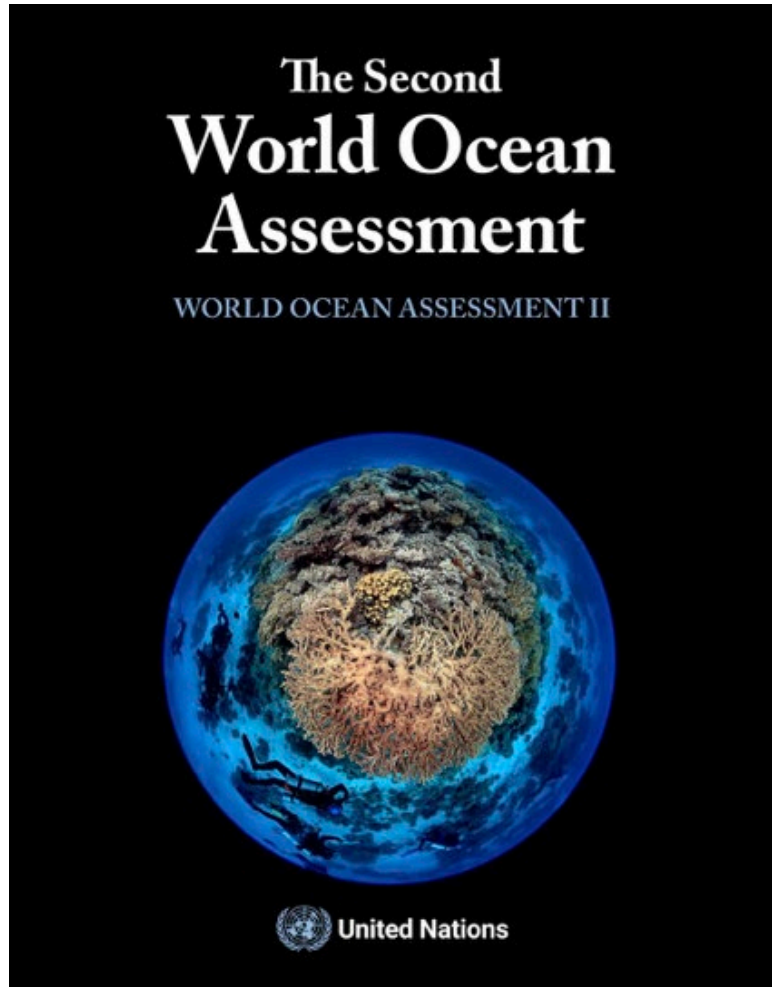

Utvecklingsmöjligheter

Utvecklingsmöjlighet	Utmaning
Fler flodmynningar	Dataflödet viktigt om inte nationell miljöövervakning
Organiska miljögifter och läkemedelsrester	Provtagning/-hantering
Mikroplaster	Provtagning/-hantering/analys. Saknas harmoniserad metod
Tids-/flödesintegrerade prov	Många olika substanser som ska mätas

Från enskilda vattendrag till global användning!

Surface areas and anthropogenic nitrogen loads of the nine ecosystems addressed below

Ecosystem	Area (km ²)	N loading (kg/year)
Baltic Sea	0.4 x 10 ⁶	0.6 x 10 ⁹
Bay of Bengal	3.7 x 10 ⁶	7.1 x 10 ⁹
Brazil Shelf	1.0 x 10 ⁶	1.0 x 10 ⁹
Guinea Current	2.0 x 10 ⁶	1.0 x 10 ⁹
Gulf of Mexico	1.5 x 10 ⁶	1.3 x 10 ⁹
Great Barrier Reef	1.3 x 10 ⁶	0.1 x 10 ⁹
East China Sea	1.0 x 10 ⁶	2.0 x 10 ⁹
North Sea	0.7 x 10 ⁶	4.8 x 10 ⁹
South China Sea	5.7 x 10 ⁶	0.7 x 10 ⁹

Mer information att hämta!

<https://www.slu.se/institutioner/vatten-miljo/datavardskap/>
<https://miljodata.slu.se/mvm/>

Havs
och Vatten
myndigheten

Sveriges officiella statistik

havochvatten.se

Sveriges
vattenmiljö
FRÅN KÄLLA TILL HAV

sverigesvattenmiljo.se

HELCOM

helcom.fi

<https://helcom.fi/baltic-sea-action-plan/>

OSPAR
COMMISSION

ospar.org

<https://oap.ospar.org/en/>

United
Nations

Regular Process

<https://www.un.org/regularprocess/woa2launch>

Tack för er uppmärksamhet!

Lars Sonesten, institutionen för vatten och miljö

Lars.Sonesten@slu.se

SCIENCE AND
EDUCATION
**SUSTAINABLE
LIFE**